

IMD VERSENYKÉPESSÉGI ÉVKÖNYV 2016 - GLOBÁLIS ÉS MAGYAR PERSPEKTÍVA

Az elmúlt évekhez hasonlóan az ICEG European Center független közgazdasági kutatóintézet 2016-ban is együttműködött a tudományos igényű IMD Versenyképességi Évkönyv (*World Competitiveness Yearbook*) munkálataiban, mint hivatalos magyarországi partner. Az Évkönyvet a svájci IMD, a világ egyik leghíresebb üzleti iskolája publikálja. A **61 ország** versenyképességi rangsorát adó Évkönyvet nemzetközileg is széles körben jegyzik, mert az egyes országokat a szerint elemzi és rangsorolja, hogy képesek-e a vállalkozások számára olyan környezetet teremteni és fenntartani, ami versenyképességüket biztosítja. Az Évkönyv **kétharmad részben a 2015. év hivatalos statisztikáira, egyharmad részben pedig a 2016 márciusában lefolytatott 5480 vállalatvezető véleményfelmérésére** épít.

Az Évkönyv **több mint 340 versenyképességi kritériumra** építve határozza meg az altényezőket (gazdasági teljesítmény; kormányzati hatékonyság; üzleti hatékonyság; valamint infrastruktúra) értékeit és végül a rangsort. **A javulás/visszaesés sosem izolált módon történik**, erőteljesen hat rá a többi ország relatív mozgása. Ha egy ország sok, de elsősorban kisebb javulásokat/visszaeséseket mutat az altényezőket terén, akkor ezeket könnyen semlegesíthetik más országok csak néhány területén érzékelt ámde jelentősebb változásai.

FŐBB EREDMÉNYEK

IMD Versenyképességi Évkönyv 2016

TOP 10

Hong Kong	1	
Svájc	2	
Egyesült Államok	3	
Szingapúr	4	
Svédország	5	
Dánia	6	
Írország	7	
Hollandia	8	
Norvégia	9	
Kanada	10	

Immár nem az **Egyesült Államok** a világ legversenyképesebb gazdasága, megelőzi őt **Hong Kong** és **Svájc**.

Az Egyesült Államok gazdasági ereje ma már koránt sem képes biztosítani azt, hogy az elmúlt három esztendőhöz hasonlóan a rangsor élére állhasson. Ez is csak arra utal, hogy *„a megszerzett és megerősített versenyképesség nem mindörökre szól, a gazdaságoknak folyamatos javulásra kell törekedniük miközben a fenntartható fejlődés által megkövetelt strukturális váltásokra teszik magukat képessé”* – emelte ki Dr. Kovács Olivér, az ICEG European Center tudományos munkatársa.

A 2016. évi rangsor 10 legversenyképesebb gazdasága tehát: **Hong Kong, Svájc, az Egyesült Államok**, őket követi **Szingapúr, Svédország, Dánia, Írország, Hollandia, Norvégia** és végül **Kanada**.

„Hong Kong esetében az üzleti környezet feltételeinek kedvezőbbé tétele, Svájc esetében pedig a kicsiny ám rugalmasabb gazdasági jelleg, illetve a minőségi működés iránti elkötelezettség tette lehetővé az élmezőnybeli pozíciót” – nyilatkozta Arturo Bris professzor, az IMD World Competitiveness Center igazgatója.

GLOBALIS PERSPEKTÍVA

Hong Kong, mint a világ egyik vezető banki és pénzügyi központja, folyamatosan támogatja az innovációt az alacsonyan tartott és egyszerűnek számító adókon, valamint a szabad tőkeáramlásán keresztül. Ezen túlmenően átjárót biztosít a külföldi közvetlen tőkebefektetések számára Kína felé és segíti az ottani vállalatokat a globális tőkepiacokhoz való hozzáférésben. Összességében azonban a tavalyi rangsor óta Ázsia versenyképessége romlik. **Tajvan** (14), **Malajzia** (19), a **Koreai Köztársaság** (29) és **Indonézia** (48) is visszaesett a 2015-ös eredményekhez képest, s **Kína** idén már csak a 25. helyet foglalta el. Ez pedig gondolatébresztő, hiszen *„ha az egyre komplexebbé váló világgazdaság egyik globális szereplője eltűszenti magát, akkor nagyon valószínű, hogy a többi ország is elkaphatja az influenzát; vagyis ha Kínából rossz hírek érkeznek, azt a fejlett világ is megérzi”* – jegyezte meg Dr. Kovács Olivér.

Latin-Amerika országai lényegében a ranglista alsó harmadában végeztek, kivétel a **Chilei Köztársaságot** (36). **Argentína** (55) pedig az egyetlen régiós ország, amelyik javítani tudott pozícióján.

“A gazdasági növekedés aktuális szintje sosem garanciája a jövőbeli versenyképességnek. A gazdasági teljesítmény tekintetében Kína vagy Katar mutathat ugyan kimagasló számértékeket, ha a kormányzati hatékonyság és az infrastruktúra dimenzióit nem erősíti meg, akkor versenyképessége nem javul” – hangsúlyozta Arturo Bris professzor.

Több mint 25 éve folyik adatgyűjtés az Évkönyvhöz, az adatokból pedig kiderül, hogy a világgazdaságban a gazdag csak gazdagabbá, míg a szegény csak szegényebbé válik – jelentette ki Bris professzor. *“1995 óta folyamatosan nőtt az országok közti jövedelem-egyenlőtlenség, bár az utóbbi időben az eltérés mértéke mérséklődik”* – emelte ki. A legfőbb probléma számos fejlett országban az, hogy a leggazdagabb réteg vagyonfelhalmozása – megfelelő szociális rendszer hiányában – semmilyen csatornán keresztül nem járul hozzá a szegénység mértékének csökkentéséhez. *„Az innováció-alapú gazdasági növekedés koncepciója növelheti a szegényebb országok versenyképességét, ugyanakkor emelheti az egyenlőtlenséget. Ez a kérdés pedig kiemelt figyelmet kell, hogy kapjon.”*

A KÖZÉP- ÉS KELET EURÓPAI TAGÁLLAMOK VERSENYKÉPESÉGE

Az Évkönyvből kiderül, hogy **Lettország** (37), **Szlovákia** (40) és **Szlovénia** (43) világviszonylatban is kiemelkedőnek számító mértékben (6 helyel) javított relatív versenyképességén.

A TOP 20 országaiban az a közös, hogy erőteljesen fókuszálnak az üzletbarát szabályozás kialakítására, a fizikai és szellemi infrastruktúrára, valamint a befogadó intézményekre. *„Utóbbi alatt olyan formális (pl.: jogrendszer, szabályozás, alkotmány) és informális (pl.: szokások, norma, kultúra) intézményeket értünk, amelyek biztosítják, hogy szándéka, tehetsége és teljesítménye alapján mindenki képes legyen értékteremtő módon érvényesülni mind az állami, mind a magánszférában”* – jegyezte meg Dr. Kovács Olivér. Az említett területekre egyre jobban kezdenek figyelni a térség országai, így némelyiküknél a TOP 20-ba történő bekerülés is reális perspektívává válhat. **Csehország** (27) számít jelenleg a legversenyképesebbnek a régióban, őt követi **Litvánia** (30), **Észtország** (31) és **Lengyelország** (33).

Magyarország (46) és **Bulgária** (50) jelentősen hátrébb szerepel, de relatív pozíciójuk nekik is javult.

1. táblázat: A 2016. évi IMD Versenyképességi Évkönyv rangsora

WCY 2016	Ország	WCY 2015	Változás
1	Hong Kong	2	+1
2	Svájc	4	+2
3	Egyesült Államok	1	-2
4	Szingapúr	3	-1
5	Svédország	9	+4
6	Dánia	8	+2
7	Írország	16	+9
8	Hollandia	15	+7
9	Norvégia	7	-2
10	Kanada	5	-5
11	Luxemburg	6	-5
12	Németország	10	-2
13	Katar	13	-
14	Tajvan	11	-3
15	Egyesült Arab Emírátság	12	-3
16	Új-Zéland	17	+1
17	Ausztrália	18	+1
18	Egyesült Királyság	19	+1
19	Malajzia	14	-5
20	Finnország	20	-
21	Izrael	21	-
22	Belgium	23	+1
23	Izland	24	+1
24	Ausztria	26	+2
25	Kína	22	-3
26	Japán	27	+1
27	Csehország	29	+2
28	Thaiföld	30	+2
29	Koreai Köztársaság	25	-4
30	Litvánia	28	-2

WCY 2016	Ország	WCY 2015	Változás
31	Észtország	31	-
32	Franciaország	32	-
33	Lengyelország	33	-
34	Spanyolország	37	+3
35	Olaszország	38	+3
36	Chilei Köztársaság	35	-1
37	Lettország	43	+6
38	Törökország	40	+2
39	Portugália	36	-3
40	Szlovákia	46	+6
41	India	44	+3
42	Fülöp-szigetek	41	-1
43	Szlovénia	49	+6
44	Oroszország	45	+1
45	Mexikó	39	-6
46	Magyarország	48	+2
47	Kazahsztán	34	-13
48	Indonézia	42	-6
49	Románia	47	-2
50	Bulgária	55	+5
51	Kolumbia	51	-
52	Dél-afrikai Köztársaság	53	+1
53	Jordánia	52	-1
54	Peru	54	-
55	Argentína	59	+4
56	Görögország	50	-6
57	Brazília	56	-1
58	Horvátország	58	-
59	Ukrajna	60	+1
60	Mongólia	57	-3
61	Venezuela	61	-

Forrás: IMD WCY 2016

MAGYARORSZÁG VERSENYKÉPESSÉGE

A 2016. Évkönyvben **Magyarország** 61 ország közül a **46. helyen zárt**, ezzel két helyet javított 2015-ös eredményén a relatív rangsorban. **Mexikó** (45) és **Kazahsztán** (47) pedig közvetlen szomszédjaink. Az úgynevezett **visegrádi országokon** belül hazánk mutatta a leglányhább versenyképességi javulást az elmúlt években (2013-ban 50. helyen álltunk, 2014-ben és 2015-ben a 48. helyen stagnáltunk). Hozzá képest viszont **Csehország** folytatta stabil fölemelkedését (29. helyről a 27-re került) és **Szlovákia** is hat helyet javítva, a 40. helyen végzett. **Lengyelország** (30) tovább őrizte pozícióját.

Hazánk versenyképessége enyhe javulásról árulkodik. Gazdasági teljesítményünk szembeötlő romlását (17. helyről a 26. helyre) ellensúlyozták a rangsorbeli szomszédságunkban tapasztalható nagy mozgások, de az üzleti szféra dimenziójában is kimutatható volt egy kisebb hatékonysági javulás. Ahogy azt korábban hangsúlyoztuk, az Évkönyv relatív rangsort ad: egy-egy javulás/romlás nem a többi ország mozgásától izoláltan alakul, azok mozgása erősen befolyásolja a pozíciót. Nagy mozgásokra lehetünk figyelmesek a hazánkat megelőző és azt követő 10-10 országon belül. A minket megelőző országokon belül Lettország és Szlovákia 6-6 helyet javított, míg Mexikó és Indonézia 6-6 hellyel esett visszább. A portugál gazdaság versenyképessége is romlott (3 helyet), úgy tűnik, hogy az alkalmazott belső leértékelés – azaz a fajlagos bérköltségek és árak csökkentése a versenyképesség rehabilitálása végett – nem segíti az innovációra építő export-vezérelt növekedést. A minket követő tíz országon belül pedig hirtelen feltűnt a színen Kazahsztán (13 helyet esett 2015-ös pozíciójához képest) és Argentína (4 helyet javított tavalyi eredményén); míg Görögország továbbzuhant (-6), Bulgária pedig jelentősen följebb kapaszkodott (+5). Szlovénia pedig beelőzött, tavaly még mögöttünk volt, idén már három hellyel előttünk a 43. helyen szerepel a relatív rangsorban.

Ami a vizsgált versenyképességi kulcsdimenziókat illeti (gazdasági teljesítmény, kormányzati hatékonyság, üzleti hatékonyság, infrastruktúra), a következő észrevételek tehetőek:

- i. A **legjelentősebb visszaesés a gazdasági teljesítmény dimenziójában mutatkozott, amiben hazánk a 17. helyről a 26. helyre esett vissza a 2016. évi kiadványban.** Ezt elsősorban a következő területeken bekövetkező feltűnő romlás eredményezte: a hazai gazdaság általános mutatóinak gyengülése (40-ről 44. helyre), a nemzetközi kereskedelem (6-ről 11. helyre) illetve a nemzetközi befektetési pozíciók (20-ről 34. helyre) terén megfigyelhető hanyatlás (mind a kifelé, mind a befelé áramló tőkebefektetések kapcsán). Továbbá, szintén romlott az ország foglalkoztatási kapacitása (39-ről 41. helyre), ami a 2015-ös kiadványban még regenerálódónak hatott. E tendenciák egy mélyebben meghúzódó folyamat-együttesre utalnak, amelyre az Évkönyv ugyan nem tér ki, implicite azonban kínál némi fogódzót számunkra: az EU-támogatásoktól és az autópálya helyzetének alakulásától való kimagasló függés – hiszen gazdasági diverzifikáltságunk az 51. helyre elegendő, s nem lehet meglepő, hogy meglehetősen rugalmatlannak (*resilience*) bizonyul társadalmi-gazdasági rendszerünk (50. hely).¹
- ii. **Ami a kormányzati hatékonyságot illeti, e dimenzióban Magyarország továbbra is tartja 54. helyét.** Noha a közpénzügyek (50), a költségvetési politika (57) és az intézményi keretrendszer (43) tekintetében a pozíciónk relatíve stabil maradt; a javulás hiánya is jelzésértékű és azt tolmácsolja, hogy a kormányzati stabilizációs politika eddig nem tudott kellően hatékony lenni. Ezen túlmenően az is látszik, hogy hazánk az üzleti környezet szabályozása terén a 37. helyről visszább került a 42. helyre. Nem meglepő, hogy az IMD Vállalatvezetői Véleményfelmérése keretében a hazai vállalatvezetők szerint kérdéses az elért eredmények fenntarthatósága, továbbá kifejezték aggodalmukat a kormányzati hatékonyság minőségi aspektusait illetően is: a társadalmi előregedés problémájának kormányzati kezelését alapvetően rossznak értékelték (61. hely); a bürokrácia hatékonyságát szintúgy (57. hely); véleményük szerint az állami tulajdonú cégek inkább veszélyeztetik az egészséges üzleti tevékenységet (54. hely); a versenyszabályozást sem tartják kielégítőnek (59. hely). Viszont, az újonnan megvizsgált 'rendelkezésre álló jövedelem' (*disposable income*) terén hazánk jól vizsgázott 5. helyével, s a kérdőíves felmérésben is kisebb politikai instabilitásról számoltak be a válaszadók.
- iii. **Az üzleti hatékonyság terén hazánk egy pozíciót javított, s ezzel az 56. helyen zárt.** A javulás háttérében elsősorban a következők álltak: javult a termelékenység és hatékonyság (48-ről 45. helyre), úgyszintén a pénzügyi szituáció (57-ről 52. helyre), de a menedzsmenti gyakorlat (59-ről 55. helyre) is pozitívabb képet sugárzott tavalyhoz képest. Mindazonáltal a munkaerő-piaci folyamatok (52-ről 57. helyre) beárnyékolták a jelentősebb javulás lehetőségét (pl.: agyelszívás jelensége (60. hely), a globalizációval szembeni negatív kormányzati attitűd (61. hely)). A megkérdezett vállalatvezetők csupán elhanyagolható része (8,7%) nevezte meg a kedvező üzleti környezetet hazánk öt legjelentősebb vonzó tényezője között.
- iv. **Az infrastruktúra terén hazánk pozíciója nem változott a tavalyi eredményéhez képest, maradt a 39. helyen.** Lényegében a fenntartható fejlődés (54) biztosíthatóságában, a zöld technológiai megoldások fölfuttathatóságában (56), az innovációs kapacitás további erősíthetőségében (54) lévő bizonytalanságok, a nemzetközi viszonylatban alacsonynak mondható nyelvismeret (58), a

¹ A gazdasági teljesítményt rendkívül befolyásolja a társadalmi-gazdasági rendszerben, mint innovációs ökoszisztémában uralkodó általános bizalmi klíma, amely Magyarország esetében jelentősen romlott azáltal, hogy a kormányzati gazdaságpolitika 2010-től kezdődően pótlólagos bizonytalanságot vitt a rendszerbe. Erről részletesen lásd: Kovács, O. (2015): A magyar différence. *Köz-Gazdaság*, 10. évf., 4. szám 145-166. o.

rossz állapotban lévő egészségügyi infrastruktúra (55) és ehhez kötődően pedig a társadalom általánosan is rossz egészségi állapota (57) felel azért, hogy ismét a 39. helyen végeztünk. Voltak persze olyan területek is, ahol pozitívan értékelték a kérdőíves válaszoló vállalatvezetők a zajló folyamatokat, így pl.: technológiai fejlesztések támogatása és azok szabályozása, vagy az állami-magánszféra együttműködések). Az infrastruktúra dimenziója az oktatási rendszerrel összefüggő kategóriákat is felöleli, amelyeken belül találni olyat, amiben Magyarország bizonyos szempontból relatíve előkelő helyen áll (pl.: tanár-diák ráta az általános iskolákban (5. hely); tanár-diák ráta a középiskolákban (21. hely)). Jólehet hazánk tanár-diák rátája a középiskolai szférában leelőzi az izraelit (26), a finnt (30), a németet (39), a hollandot (49); az a tény, hogy Kazahsztán (6) és Oroszország (7) előttünk szerepel, nem involválja, hogy oktatási rendszerünk a tehetségek kibontakozásának termékeny terepe volna. Az optimális tanár-diák arány e tekintetben nem csak az oktatás természetétől függ, de az intézmények méretétől és azok sokszínűségétől is.

Összességében elmondható, hogy hazánk enyhén javuló versenyképessége nem a belső és tudatosan megtervezett, a nemzetközi versenyképességünk erősítését megcélzó kormányzati gazdaságpolitika, illetve az ezzel szimbiotikus kapcsolatban lévő innovációs-ökoszisztéma jobb teljesítményének az eredménye. Versenyképességünk fenntartható javítása továbbra is hatalmas feladat.

ICEG European Center

Az ICEG European Center (ICEG EC) független, budapesti székhelyű közgazdasági kutatóintézet. Az ICEG EC tevékenységi területei: az európai konjunktúra elemzése, makrogazdasági folyamatok, növekedési és versenyképességi kérdések, valamint a tudásalapú gazdaság és társadalom fejlődésének vizsgálata. Ezeken túl az ICEG EC ágazati elemzésekkel, előrejelzésekkel és gazdaságpolitikai tanácsadással foglalkozik. Kutatási eredményeit konferenciákon, műhelyvitákon és saját publikációin keresztül is közzéteszi. Bővebb információért, kérjük, keresse fel honlapunkat: <http://icegec.org>

IMD World Competitiveness Center

A világ egyik vezető üzleti iskolájaként számon tartott IMD ad otthont az IMD World Competitiveness Center számára. Az IMD több mint egy egyszerű üzleti iskola, hiszen tartós együttműködések keretében egyéni, csoportos vagy szervezeteket érintő valós üzleti problémák megoldásában is segítőkészek. Az IMD Versenyképességi Központ 1989 óta publikálja az IMD Versenyképességi Évkönyvet, amely nem csak a vállalatok, hanem kormányzatok közkedvelt éves kiadványává is vált, s amely a gazdaságok versenyképességéről átfogó képet kíván nyújtani. Bővebb információért, keresse fel a következő honlapot: <http://www.imd.org>